

SILOVENSKE NOVINE

Odgovorni Vrednik: Profesor Valentin Koušek.

Slovenske novine pridejo vsaki četrtki na svetlo: cena na četrtinsko leta 30 kr.; po pošti 1 gul. vr.
Za plačilo se tudi oznanila razglasijo.

Tečaj II.

V Celju 12. marta Serpana 1846.

Let 23.

Modra violca *)

Čim vidil rožico stati
Na spomladni trati tam,
In sladek duh dajati
Od sebo razlicam.

Vašim si je v vertec
Nedelino rožico,
In bi sin oskerblivec
Nje zvest a vsu močjo.

In srecu bolečino
Jo začno grizati,
Ker prostuaj njena misel,
Se vjezo viditi.

Violca obleduje,
Čezravn' skerbim za njo,
Že je, ker omaguje,
Bela kot lilija.

Cvetlica dolgo v verti
Je stala žalostna,
Cvetela acer pa v cvetji
Ni več zadisala.

Tak' mnogotero serce
Tudi bolečino zna,
Zaverženo od sreče
Založe tihoma.

W. k.

Celja.

V nedelo večer (8. dan tega mesca) smo imeli svojega slavnega domorodnega kmeta in škofa, Antona Martina, v našemu mestu, pa niso pol ure prišli so okoli sedelci v Celje, in so se kavalu potem peljali proti Bent-Martinu v rožni dolini. Hvalozano jim mora naše mesto biti, ker si taklo prizadevajo, da bi se Celjane latinsko šole za

nadgimnazium (višje latinsko šole) povzdignile.

Ker je po novemu ukazu visokega ministerstva Celje za okrajno mesto slovenske Stajerske dežele postalo, torej tudi upati smemo, da bodemo v Celje nadgimnazium dobili; kar bo že zavolj tega dobro, da bodo zamogli naši mladenčji blizo svojih staršev šole obiskovati. Tudi upamo da bude naš domorodni jezik v latinskih šolah večjo pravico dobiti, kakor jo je dosikal imel. Tistim nasprotnikom našega naroda (hvala bogu da jih je le malo), kterim se zdaj ne gre glava, da bi se zamoglo v našem jeziku kaj pametnega in koristnega spisati, smo že davnej odpustili; samo to jim lepo prosimo, da naj bi se v reči ne vikali, kterih ne razumijo.

Dobili smo v sčeto, 7. dan tega mesca ukaz od visokega ministerstva javnega učeništva; podpisan je 4. dan t. m. po kterem se morajo šole valavjanskih deželah že prihodno leto v slavjanskemu jeziku začeti. Ti ukaz se tako glasi: „In den slovenischen Bezirken muß wo und der Unterricht in der Landessprache beginnen. Dieser soll aber die rechtzeitig vorgezeichnete Anweisung in der deutschen Sprache nicht hindern, wenn sie überwiegende Notwendigkeit der hiesigen Verhältnisse erfordert.“

2. Dem Mangel an slovenischen und slovenisch-deutschen Schulbüchern muß abgeholfen werden. Das H. S. Ordinariat wolle in dieser Beziehung die geeigneten Vorschläge anfertigen.“

Zivilo visoko ministerstvo! kteru si tako pusteno prizadevan, želje vseh avstrijskih mestov sploh. In nasa le ukaz mo iskucio sonce avstran domorodnih tojnarja zasije, in mi že od veselja nastalopamo, ker vidimo, da se od dan do dan odraza našega bratstva ministerstva bolj poudarja.

V petek 6. t. m. se je sodelo čina v latinskih šolah sklenilo, eden mesec pred kakor po navadi: varok tega je bila kofera, kteru se je bila v našem mestu prikazala. Vsi del naši mladenčev grebna v majhni, včas i ljudai naškvevch stanech, in bilo se

*) To pesnica je zložit učence latinskih šol, in podobno jo bravcam kakor perestroico domaće roje. Vred.

Nova razdelitev sodbenih in političnih gospodk za Štajersko kronska dežela.

Političari od visokega ministerstva osnovani in od svetlega Cesarja poterdjeni razdelitvi sodbenih in političnih gospodk razpade Štajerska kronska dežela v 4 sodbene okolice, ktere bodo sodile inole vmeštih: Ljubno (Loobun), Gradec, Marburg in Celje.

I.

Ljubniška sodbena okolica obseže dosadašnji Judenburgski in Bruski krog, in ima 22 kantonov namre:

	Kvadratoe mile	Število ljudstva.
1. Ljubno (Looben)	8 ¹ / ₁₀	15,722
2. Maotera	5	4665
3. Eisenere	3 ¹ / ₁₀	5670
4. Knittelfeld	9 ¹ / ₁₀	11,677
5. Judenburg	6 ¹ / ₁₀	12,232
6. Obdach	3	3658
7. Neumarkt	7 ¹ / ₁₀	7960
8. Murau	12 ¹ / ₁₀	10,671
9. Oberwolz	6 ¹ / ₁₀	5558
10. Oberzeiring	8 ¹ / ₁₀	5418
11. Rottenmann	6 ¹ / ₁₀	7589
12. Lieben	9	6167
13. Irduing	7 ¹ / ₁₀	7243
14. Gröbming	8 ¹ / ₁₀	5559
15. Schlading	7	6122
16. Aussee	8 ¹ / ₁₀	7547
17. St. Gallen	8 ¹ / ₁₀	6758
18. Aflenz	5 ¹ / ₁₀	5913
19. Maria-Cell	5 ¹ / ₁₀	5166
20. Mareuschlag	7	11,115
21. Kieselberg	8 ¹ / ₁₀	10,267
22. Bruck	7 ¹ / ₁₀	14,154
Vkup	161¹/₁₀	175,582

II.

Grška sodbena okolica obseže dosadašnji Grški krog in severni kos Marburgskega kroga, in ima 23 kantonov, namre:

	Kvadratoe mile	Število ljudstva.
1. Prohlebten	7 ¹ / ₁₀	13,661
2. Grški okraj	10 ¹ / ₁₀	36,601
3. Gradec v 2 odeskama	3 ¹ / ₁₀	52,206
4. Weic	6 ¹ / ₁₀	19,809
5. Gleisdorf	6 ¹ / ₁₀	26,853
6. Birkfeld	5 ¹ / ₁₀	10,117
7. Vorau	6 ¹ / ₁₀	6642
8. Friedberg	3 ¹ / ₁₀	8633
9. Pöllau	3 ¹ / ₁₀	11,125
10. Hartberg	3 ¹ / ₁₀	23,628
11. Fürstenfeld	3 ¹ / ₁₀	17,784
12. Wolfach	2 ¹ / ₁₀	24,847
13. Wehring	2 ¹ / ₁₀	16,662
14. Kiechlach	3 ¹ / ₁₀	17,363
15. Reiskersberg	2 ¹ / ₁₀	11,665
16. Murck	4 ¹ / ₁₀	16,662
17. Leibnitz	5	22,677
18. Wildon	3	16,169
19. Ebbswald	2 ¹ / ₁₀	14,164

20. Arnfels	4	15,915
21. Hentschlaniberg	5 ¹ / ₁₀	15,772
22. Staine	2 ¹ / ₁₀	14,329
23. Voitsberg	11 ¹ / ₁₀	27,923
Vkup	117¹/₁₀	412,613

Marburgska sodbena okolica obseže dosadašnji Marburgski krog razen tistega kosa, ki se je Grški okolici pridjal, in ima 8 kantonov:

	Kvad. mile	Štev. ljudstva.
1. Marburg	8 ¹ / ₁₀	21,162
2. gorna Radgona	2 ¹ / ₁₀	13,691
3. Latomer (Lautenberg)	3	12,662
4. St. Leonard	4 ¹ / ₁₀	19,868
5. Ptuj	9 ¹ / ₁₀	20,451
6. Ormož (Friedav)	3 ¹ / ₁₀	18,027
7. St. Lorenz	4 ¹ / ₁₀	7749
8. Mahrenberg	4 ¹ / ₁₀	11,162
Vkup	41¹/₁₀	164,116

Celjska sodbena okolica obseže dosadašnji Celjski krog razen tih sosesk, ki so se Marburgski okolici pridjale in ima 14 kantonov namre:

	Kvad. mile	Štev. ljudstva.
1. Celje	5	23,930
2. Vrnska	6	20,139
3. Gornigrad	7 ¹ / ₁₀	11,458
4. Jevšingrad (Nebelstein)	2 ¹ / ₁₀	12,960
5. Polčetertek	1 ¹ / ₁₀	10,920
6. Slovencogradec	5 ¹ / ₁₀	12,628
7. Sostanj	4 ¹ / ₁₀	13,261
8. Bistrica	5 ¹ / ₁₀	18,769
9. Konjice	6 ¹ / ₁₀	22,638
10. Rogac	6 ¹ / ₁₀	12,661
11. Brezce	4 ¹ / ₁₀	16,229
12. Sevnica	2 ¹ / ₁₀	9723
13. Kozja	3 ¹ / ₁₀	14,767
14. Laško	5 ¹ / ₁₀	13,662
Vkup	68¹/₁₀	216,670

Kar pa politične gospodke zadene, se bode Štajerska dežela in vsi tri krogi (kresije) razdelila in sever v Ljubeniški Grški in Celjski krog.

I. Ljubeniški krog obseže Ljubeniško sodbino okolico ktera ima 161 kvadratnih mil in 175,582 ljudi.

II. Grški krog obseže grško sodbino okolico, ktera ima 177 kvad. mil. in 442,613 ljudi.

III. Celjski krog obseže Celjsko in Marburgsko sodbino okolico, ktera imate 107 kvad. mil in 164,116 ljudi.

Potemakita se vidi da pridejo vsaka vsi Slovenci v Celjski krog. Kar je že naš Štajerski zbor mesca veliki sogovorn lausko leto samceli mil.

Dr. Grubner.

V Gradcu se je 21. mesca junija naša rindobojna v lincem France Miller, unevna sodba oznanila, ktera se je naša igrača v četertek 30. v. m. spopadla.

Frane Müller, 35 let star, sin nekega kmeta iz sosenske Mart, v komisiji Poppendorf Grškega kroga se je pri kervavi sodbi vdal, da je bil on grajan in na glavi ranjen od nekega 15 let starega sosedovega hlapčka z imenom Anton Vesel; to se je bilo zgodilo mesca Maja leta 1835.

Da bi temu hlapčku pokazal, kako rane na glavi bolijo, ga je Frane Müller zvečer povabil k sebi priti, in ga je četertinko ure dalje na neko njivno mejo peljal. Imel je seboj kos cegla, in z tem ga je čukrat po glavi ne pre hudo vdaril; pa ko ga je jeza prevzela, ga je še čukrat po glavi mahnil, in zdaj vzame zaklepek (moč) iz žepa, in mu je z njim vrat prederel, potem je hlapčka, ki se ni več mezel, k ribniki vlekel in v svoj vergel.

Ko se je truplo mrtivega 16. dan Maja iz ribnika potegnulo, se je vidilo 40 do 50 hudih — vdarov (žalokov) na glavi, tako da je bila luča presečkana, in hlapček do smerti ranjen. Potem se je ta razbojnik vdal, da se je bil 1. dan Maja 1837 po večerici v bližini gaj (boršč) podal, zato da bi tam po svojem gospodarju, kovčču Antonu Fridl, pogledal, ki je v gaju pijan ležal.

Kakor je razbojnik rekel, je kovčč Fridl za Müllerjevo hudo delstvo vedel, in ga je, kadar je k njenim v gaj prišel, začel grajati in mu žugati, da ga bo izdal.

To žuganje je Müllerja tako razserilo, da je kovčča pri tej prici z nožem, ki ga je pri sebi imel, na glavi rnil, tako da si-covnik ni mogel ne vstati, ne vpiči.

Razbojnik gre potem doma, po poti se v potoku vpije, doma večerja, in potem se k vnoženemu anžaj poda. Nekaj mrtvemu slečemu obleke je skril v neki lesičji jami, truplo je nesel v bližno peskno jamo, ga je kožo sčelkel (oderel) in na četerti razrezal, deloma da bi si svojo jezo napsal, deloma da bi truplo poprej strušnilo. Te 4 kose je eden črvel globoko v pesek zakopal; in najdlj so se bili 4 dan Maja 1837 kakor tad obleka v lesičji jami skrila.

Zaslišč se je bil ta razbojnik tad tega vdal: On in neki Frane Weber, kmeta sin iz sela Straden, sta si bila od poldnevi leta 1835 dobra prijata. Ker je pa Franceta Weber njegova žena pred tem s smeljivim svarila, se ona je bil Frane Weber popolnoma odpovedal. Zavolj tega si je bil in hodosonek anžrej vzeti, se nad svojim poprejšim prijatom zasčevati in tad njega vnočiti.

Prisel je z sekuro, enim nožem in dvema veržima 15. dan Junija leta 1836 ob desetih po noči v hlev, v katerem je Frane Weber po navadi spal, in kjer sta večkrat poprej sloj bila — ga dvakrat naj trikat s sekuro po glavi mahnil, brox da je Frane Weber glas od sebe dal, ga verže iz postele, mu z nožem vrat predero, čaka tako dolgo, da se truplo zloži hlevaj; posema navedo truplo na vrv, in ga vleče na bližno njivo, kjer ga na koso razreže. Vdal je hlevce vnočje-nega seboj in je isto noč na Ogersko po-vegjal.

Grozovino je bila drugi dan cela sosenska nad tem begunata razsericena; — kaj pa razbojnik stori? on gre sam k kervavi sodbi, reče da njega ljube nedolžno te moritve svojega prijata v smelivosti imajo, in terja od sodbe, da bi se ta reč na tonko uvedla in on za nedolžnega spoznal. Vse si je prizadjal, sebe opravičiti in drugo stran te vnočitve v smeljivost pripravil. Pa vse te zvijače mu niso nič pomagale, in ko je vidil, da se iskopati ne more, se je vdal trojne vnočitve, in je dosegel, kar si je po svoji hudobiji zaslužil. (Po grških Novicah.)

Krajska dežela.

Kakor v druge dežele je prišla midan tudi v Ljubljano od ministerstva in Dunaja osnova prihodne deželne (Landes-verfassung) ustave naše kronske dežele, da nej jo deželni poglavar z mnogimi možni presodi in prevdari, in potem z vsimi popravimi ali preuredbami na ministerstvo anžaj pošlje, da se bo po prevoji nasvetovanju preuredbo beri vpeljala. Krajska dežela, Goriska kuzija z Gradisko in Istrijo se po ti osnovi združeni v eno kronska dežela, ki imajo skupaj svoj deželni zbor v Ljubljani, kteremu ima iz vseh dežel v vsim skupaj 50 poslancev priti; 25 poslancev pošljejo mesta in imenitništeri, 20 poslancev deželne sosenske, 20 pa tisti, ki nar več davka plačujejo. Deželni zbor ima vsajino mesca listopada biti, in k večim 6 tednov trpeti. De so te dežele v eno kronska dežela združene, ho menče za vse te dežele prav, ker, kolikor večji je kronska dežela, toliko imenitništeri je; toliko boljši se razdelo stroški deželni, in Slovencem na Istrijskim in Goriskim bo tudi ljuba, da hojo z 300,000 Slovenci na Krajskim združeni; Lahom se pa tudi ne ho nobena krivica upočila. Ker ho menče ta Hirska kronska dežela v tri velike hlevse razdeljena: v krajsko, istrijsko in gorisko kresijo, ne ho nobena dežela drugi podveržena, ampak vsaka ho svoje reči po svojih potrebah oskerbovala. (Novice)

Austrijski škofje, ki so in Dunaji zbrani, so pretebečno nedeljo zaivalno mašo v stolni cerkvi sv. Stefana imeli; njih sklopi se niso zana, nekej bi se pa začelo kmalo zvediti, vajj dva pastirski lista, eden na dalavšino, drugi na kersansko ljudstvo v Avstrii bi stegujali bili skorej nastojena. Kar bodo pa na Papetu poslali in ministertvu potali, to ho pred ko ne še nekej časa na skrivaj ostalo; to že viši razumnost velava. (Zgod. Danica.)

Ogerska vojna.

Konej smo dežalki, misliti, da bi vendar zopet naši knezi Mačjare prevnočili. Zdaj smo v kratkim vedela na vnočicej xvodili. Vitezki knz Jozefič se je tak vročno bojeval, da je vdvch bilva Mačjare

premagal, ino armado pod Percehnas čisto razpodi. Od turske meje do Zambora je vsa dežela zdaj v njegovi oblasti razun terdijave Petervardaja, v kateri je nekaj 1000 sovražnikov. On je zdaj višje vodstvo vojske poprašal, ali naj bi proti Debrečinu ali proti Pestu svoje junake peljal, če bi po namenu drugih armad se zamogel obušati.

Od armade na Donavi smo drugo veselo vredilo. 21. t. m. so bili ogri pod vojvodam Gergejam 30,000 možov s 80 štukami od 15,000 možov naših pod generalom Volgenmutam, združeni s ruskimi vojakami, katerih je tudi kakih 15,000 bilo pod vojvodam Panjutinam, iz svojega postavljenja pri Poredu prepahajeni ino do Parkazda gnani. Puntarji so preplašeni bežali tako, da se niso dali ostaviti, razun kojnikov. Drugi dan so jih še naši preganjali ino Kozaki so veliko sovražnikov došli ino polovili; do Gulte so naši sovražnika pregnali. Naši ino Rusi so se junaško obušali, zatorej so pa tudi si venec pressage splotli.

Laške dežele.

Francozi so 13. Janija začeli, Rimsko mesto bombardirati, pa mu niso veliko škode storili. Na obeh straneh so hudo strelali do Saisk večer. Potem so prenehali; — oh 11stih so pa na novo začeli in terpo je do 4tih zjutraj 14. t. m. Potem so zopet nekaj časa prenehali — pa zopet so hudo začeli bombardirati, tako da so 14. dan t. m. ob 4tih popoldnu že per vratih San Pancracio imenovanih, neko prvotino (Škrejče) naredili, ktera je pa vendar premajhna bila, če bi zamogli skoz njo si upati v mesto predeti. Ob 8tih se boj ni bil končan. Francozi so niso dovolj močni občutili, da bi bili v mesto planili, zatorej so še 15. dan t. m. dobro bombardirali. Prebivavci Trastevere so od jexe razkačeni vsak s svojim nožem tirjali, naj bi smeli v velikim številu nad Francoze zvenaj mesta iti, da bi z enim bitjam vse končali. Pa jim ni bilo perskušeno, ino pentarski vojvodi so jim premago obulibili, če le hodo z ravno tako gorečnostjo mesto branili, kadar Francozi v njo pridreli bodo. Francozi General Oudinot ni hotel svoje vojske na ulčni boj v mesto peljati, ino se je s svojim štaki pri San Pancracio dobro ustavil.

iz Benešk.

Benečani so dva moža v Verono poslali s tem da se hočejo podvreči, če jim Radecki in minister Brak v njihovo prošnje dovolj.

Mir med Sardinskim kraljam in Avstrijskim Cesarjama se ni sklenjen, ker se zmiram kaj noviga nakleči, kar kako nepako vnaša spravi. —

Francoska.

V Parizu in po vseki Francoskija je prekucijaska stranka zopet hotla 13. Junija kervavi punt povzdignuti; pa zvésta armada ga je zadušila.

Neuska.

Na Neuskim v italskim se hudo bijejo Prusi (v zavadi s drugim vojakami) ino pa puntarji; ni dvomiti, da bodo jo kudelni zapeliveri ljudstva kmalo pobegniti ino vsa deželo premagavcam preprostiti morali.

Spisek

znakov, ki so jih kmetje l. t. d. pri s. Roku na Silih v Notosturški komisiji za bojni prescherkbeje ranjenih kolarjev — v Dobernikih ali Novogradiških topicah slagovojno podarili.

Imena dobročudnikov:

Gosp. Anton Lipovšek žnjamošter, 1 g. sr. Sečnjak Peter tesar, 15 kr. Ješovnik Matevž kmet, 25 kr. Gostenčnik Franc stari oče, 15 kr. Gostenčnik Lavre kmet, 15 kr. Samec Janez kmet, 8 kr. Kramnik Anton kmet, 12 kr. Kramnik Martin kmet, 20 kr. Kramnik Miha kmet, 20 kr. Njanzel Miha kmet, 13 kr. Bruznik Joža kmet, 10 kr. Zaberčnik Martin kmet, 10 kr. Merkad Martin kmet, 20 kr. Hovnik Joža kmet, 15 kr. Krehel Valent ževlar, 3 kr. Grobelnik Jaka kmet, 3 kr. Zavrat Miran kerčmar, 8 kr. Zagernik Matevž kmet, 3 kr. Gradnik Joža kmet 6 kr. Ješovnik Joža stari oče, 20 kr. Ješovnik Franc kmet, 5 kr. Hiki Janez kmet, 3 kr. Ledenik Jurj kmet, 30 kr. Brezovnik Janez kmet, 20 kr. Sedovnik Pavi kmet, 15 kr. Koren Martin tesar, 15 kr. Kotnik Juri Mapec, 15 kr. Sterek Jaka tkavec, 5 kr. Križnik Janez kmet, 18 kr. Sečnjak Jurj kmet, 15 kr. Vardokovnik Anton kmet, 15 kr. Hovnik Miha stari oče, 15 kr. Hobernik Juri tesar, 5 kr. Sternjak Juri kmet, 15 kr. Kramnik Joža tkavec, 20 kr. Suta s 6 gold. 25 kr. srebra. To je: Osem goldinarjev, štindaset šest krajeerjev, kateri so bili danes Notosturški kantonski gospodski posnati. 12.

V moji kakovarčili so še malica dabi:

Čudno, spominja sečudo

FRANCOSKIJASKA

od dogodb v letih 1848 do 1861 in vse zmakajene Nica e Sileziji v Lombardiji na neuskim. Mošta le 1 grak srebra.

J. N. Jeretin, tiskar v Celju.